

Nr 12.

Av herr **Fast**, om årligt understöd åt förre furiren **K. J. R. Sandahl**.

F. d. indelte furiren vid Kungl. Jönköpings regemente nr 13/3 K. J. R. Sandahl från Värnamo drabbades under en fälttjänstövning år 1902 av en allvarlig skada å vänstra ögat. Vid försök att hindra en beväringssrekryt från att på för motparten riskabelt nära håll avlossa ett löst skott träffades Sandahl själv av skottet.

Av krigsrättsprotokollen framgår, att skadan orsakades av rent olycksfall.

Enligt läkareutlåtanden, vilka bifogas som bilagor, framgår, att Sandahl så gott som fullständigt förlorat synförmågan å sitt ena öga.

Sandahl har sökt erhållandet av en årlig livränta (understöd) såväl från riksförsäkringsanstalten som ock hos Kungl. Maj:t, men har i båda fallen fått avslag.

Förordningen av den 16 juni 1909 är ej tillämplig för detta fall, då det förskriver sig från tidigare år.

Kungl. Maj:ts avslag synes vara motiverat av, att Sandahl vid ansökningens ingivande fortfarande kvarstod i tjänsten.

Sandahl har nu begärt och erhållit avsked från krigstjänsten (avskrift av avskedspasset bifogas som bilaga). Sandahl har funnit sig ej kunna fullgöra sina åligganden i tjänsten, då enligt hans egna uppgifter synförmågan även å det andra ögat blivit väsentligen nedsatt. Sandahl kan enligt avskedspasset först 1930 komma i åtnjutande av sedvanlig pension.

Sandahl, som befinner sig i ömmande ekonomiska omständigheter, har hustru och 6 barn att försörja, sätter nu sitt hopp till riksdagen om dess hjälp.

Som av inlagan från sjukvårdsstyrelsens undersökningsläkare dr Ask framgår, skulle Sandahl ej vara berättigad till ersättning av kronan av rent formella skäl. Dr Ask anser dock, »det vara otvetydigt, att kronan häftar i skuld till Sandahl för förlusten av synförmågan å hans ena öga».

Som av bilagorna framgår, har Sandahls regementschef tillstyrkt, att Kungl. Maj:t måtte av nåd tilldela Sandahl ett årligt understöd.

Samtliga handlingar rörande Sandahls framställan hos Kungl. Maj:t finnas tillgängliga i kungl. försvarsdepartementet.

Det har till fullo styrkts, att Sandahl utan egen skuld under tjänsteutövning förlorat synförmågan å sitt ena öga. Sandahl uppger själv, att synförmågan under senaste tiden blivit väsentligen nedsatt. (Enligt läkares utsago lär detta vara rätt vanligt, att då synförmågan förlorats å ena ögat, även synskärpan förminskas å det andra ögat.)

Moraliskt sett måste skyldigheten till ersättning åt Sandahl för den lidna skadan åligga staten. Sandahl har enligt bilagorna genom sin ögonskada gått miste om en stadigvarande anställning vid Vikbolandsbanan, har nu svårt att skaffa sig arbete och befinner sig jämte sin familj i ett synnerligen bekymmersamt läge.

Det synes, som om riksdagen skulle såsom tidigare flera gånger har skett se bort ifrån det rent formella, samt med hänsyn till den moraliska rätten, samt med hänsyn till de ömmande omständigheter som här föreligga, bevilja nämnda Sandahl ett årligt understöd under sin återstående livstid, vilket belopp lämpligen bör sättas till 400 kronor, eller till det belopp som efter prövning kan anses skäligt.

Med stöd av vad ovan anförts, och med hänvisning till medföljande bilagor, får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta om ett årligt understöd av 400 kronor åt f. d. furiren vid Kungl. Jönköpings regemente K. J. R. Sandahl, Värnamo, att utgå från och med 1922 och under Sandahls återstående livstid.

Stockholm den 17 januari 1922.

Erik Fast.

Avskrift.

Furiren i regementet soldaten vid Västra härads kompani av Kungl. Jönköpings regemente Karl Johan Robert Sandahl, före antagandet i krigstjänst benämnd Andersson, tjänade för roten nr 13 i Norra Ljunga socken inom Jönköpings län, vilken soldat är född den 28 mars 1880 i Norra Ljunga socken inom Jönköpings län och varit i tjänst vid regementet sedan den 16 december 1899 har denna dag på egen begäran erhållit avsked från regementet med det vitsordet, att han under sin tjänstetid sig utmärkt väl skickat.

Sandahl förordnades till vicekorpral i regementet den 5 maj 1909, till korpral i regementet den 13 juli 1911, och till furir i regementet den 19 januari 1920.

Jönköping den 20 maj 1921.

A. A. STEUCH.

Regementschef.

Hugo E. Grankvist.

Avskrift.

Till Kungl. Arméförvaltningens Sjukvårdsstyrelse.

Härmed får jag vördsamt inkomma med infordrat yttrande angående ev. invaliditetsersättning åt indelte furiren i Kungl. Jönköpings regemente nr 13/3 K. J. R. Sandahl. Ur handlingarne, som här närslutna återsändas, framgår i huvudsak följande:

I medio av juli 1902 drabbades Sandahl under en fälttjänstövning av en allvarlig skada å vänstra ögat. Vid försök att hindra en beväringssrekryt från att affyra ett löst skott på för motparten riskabelt nära håll, träffades nämligen Sandahl själv av skottet, som på helt kort avstånd av våda avlossades mot hans ansikte. Skadan som hade karaktären av rent olycksfall, orsakade perforation av vänstra ögats hornhinna, irisprolaps och intraokulär blödning, samt medförde som definitivt resultat ett adhärent lenkom, stark hornhinneastigmatism och traumatisk starrvandling av linsen. Synskärpan, som omedelbart efter skadans läkning av ögonläkare uppmättes till 0,2 (efter korrektion), synes därefter hava än ytterligare försämrats (sannolikt genom progression av den traumatiska starren); den utgjorde enl. intyg av d. 6/11/1919 från andra arméfördelningens konsult. ögonläkare Dr Ståhlberg i Jönköping (samma läkare som vårdat skadan och då även

avgivit utlåtande år 1902) endast 1/50 av det normala. Med någon förbättring av den skadades tillstånd är icke att räkna. Synskärpan å högra ögat är normal. Den invaliditet, som sålunda genom ifrågavarande skada åsamkats Sandahl, torde numera kunna uppskattas till c:a 20 %.

Ett handlingarne bifogat intyg styrker, att Sandahl genom följderna av olycksfallet gått miste om en anställning vid Vikbolandsbanans banavdelning.

Sandahl har den 24 mars 1920 till Konungen ingivit underdånig ansökan, att för framtiden komma i åtnjutande av livränta efter enahanda grunder, som äro angivna i nådiga förordningen av den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada ådragen under militärtjänstgöring.

Ansökan har av Sandahls regementschef tillstyrkts, ev. så, att Sandahl av nåd måtte tilldelas motsvarande förmåner som i sagda nådiga förordning angives, men däremot avstyrkts av arméfördelningschefen på den grund, att Sandahl fortfarande är till krigstjänst duglig, samt ej önskar avgå ur tjänsten.

Jäml. memorial från kungl. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse kan icke den nådiga förordningen av den 18 juni 1909 om ersättning för kroppsskada under militärtjänst i föreliggande fall komma i tillämpning, då skadan uppkommit 7 år före nämnda förordning. Sandahl är, enligt nu gällande författning, på grund av ögonskadan icke oduglig till krigstjänst, resp. viss vapentjänst, och kvarstår i tjänsten. Men hans allmänna arbetsduglighet är, som ovan nämnt, reducerad med c:a 20 % på grund av detta olycksfall under militärtjänst. Hans förmåga, att under den tid han icke är i militärtjänstgöring förvärva sitt uppehälle genom eget arbete, har sålunda genom olycksfallet blivit i motsvarande grad beskuren.

Att kronan härvidlag moraliskt sett häftar i skuld till Sandahl för förlusten av synen å hans ena öga synes mig otvetydigt, ehuru väl å andra sidan samma skuld ren formellt icke existerar eller i alla händelser icke torde kunna indrivas.

På grund av vad som sålunda förekommit och anförts, får jag vördsamt det utlåtandet avgiva

att indelte furiren i Kungl. Jönköpings regemente nr 13/3 Sandahl år 1902 under och på grund av militärtjänstgöring drabbats av svårare skada å vänstra ögat,

att synskärpan å detta öga härigenom inskränkts till 1/50 av det normala, att denna invaliditet icke nödvändiggör Sandahls avsked ur militärtjänst, men väl däremot reducerat hans allmänna arbetsduglighet med c:a 20 %,

att Sandahl jäml. gällande förordning väl icke kan anses formellt berättigad till invaliditetsersättning för sagda skada, men

att den av Sandahls regementschef gjorda hemställan, det Kungl. Maj:t av nåd måtte tillerkänna Sandahl en motsvarande invaliditetsersättning, som avses i nådiga förordningen 18 juni 1909 som ersättning för kroppsskada, ådragen under militärtjänst, synes mig behjärtansvärd.

Lund den 16 augusti 1920.

F. G. ASK.

Regementsläkare vid Kungl. Södra Skånska infanteriregementet.
Medlem av Kungl. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelsens vetenskapliga råd.

Avskrift.

Utlåtande angående Sandahls ögonskada.

Att synförmågan å det skadade vänstra ögat efter förutnämnda skada i aug. 1902, var nedsatt till högst 0,2 (ungefär $\frac{1}{5}$ av normal synskärpa) och att den sedan, såsom fallet brukar vara, oavbrutet sjunkit, enl. den skadades egen uppgift synnerligen på senare tiden samt att den med all sannolikhet kommer att ytterligare försämras, intygas.

Jönköping den 14. 11. 1919.

K. STÅLBERG.
Ögonläkare.

Avskrift.

Indelte furiren i Kungl. Jönköpings regemente nr 13/3 K. J. R. Sandahl med anhållan om livränta.

Ansöknings tillstyrkes, och förordas, därest Eders Kungl. Maj:t icke skulle finna Kungl. förordningen av den 18 juni 1909 tillämplig, att i förevarande fall på grund av ömmande omständigheter sökanden måtte av nåd tillerkännas samma förmåner, som i ovannämnda kungl. förordning stadgas och sålunda komma i åtnjutande av skälig livränta.

Jönköping den 29 mars 1920.

Underdånigst
A. A. STEUCH.
Regementschef.

Avskrift.

Till Kungl. Maj:ts Arméförvaltnings civila departement och sjukvårdsstyrelse.

Uti en av chefen för andra arméfördelningen, jämte eget yttrande, till Eder insänd och av Eder, likaledes med eget yttrande, den 8 februari 1921 överlämnad underdånig skrift har indelta furiren vid Jönköpings regemente K. J. R. Sandahl anhållit att i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring i juli månad 1902 bliva tillerkänd livränta.

I sitt berörda yttrande har arméfördelningschefen meddelat, att Sandahl vore till krigstjänst duglig och ej önskade erhålla avsked.

Vid föredragning av detta ärende har Kungl. Maj:t funnit den nu gjorda ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, vilket jag, på nådigaste befallning skolat härigenom meddela.

Avskrift av denna skrivelse tillställes chefen för andra arméfördelningen för kännedom och vederbörandes underrättande.

Stockholm den 29 april 1921.

C. G. HAMMARSKÖLD.

G. B. v. Schwerin.